

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 67

23.07.2020

საქმიანობის დასახელება: სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელი) მოწყობა-ექსპლუატაცია;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 04.06.2020;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: „სი-დი-ემ სმიტი“ (CDM Smith), „საუნდერს გრუპი“ (Saunders Group), Georgia’s Environmental Outlook (GEO)

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ მიერ წარმოდგენილია სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელი) მშენებლობა-ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

სამეგრელო-ზემო სვანეთის ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტი მდებარეობს ზუგდიდის მუნიციპალიტეტში. საპროექტო ტერიტორია წარმოადგენს მიწის ნაკვეთს, რომელიც ნაწილობრივ გამოიყენება ქ. ზუგდიდის ამჟამად მოქმედი ნაგავსაყრელისთვის (ს/კ - 43.26.42.004). ელექტრონული გადამოწმების მიხედვით საპროექტო ტერიტორიის საკადასტრო საზღვრიდან პირდაპირი მანძილი უახლოეს დასახლებამდე (სოფ. ცაცხვი) შეადგენს - 1070 მ-ს, ხოლო უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტამდე (მდ. უმჩარა) დაახლოებით 10 მ-ს. საპროექტო ტერიტორიის გარშემო წარმოდგენილია მიწის ნაკვეთები, რომლებიც გამოიყენება საძოვრებად და სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით. ტერიტორია ბიომრავალფეროვნებით არ გამოირჩევა, ძირითადად გვხვდება ბუნებრივი და ნახევრად ბუნებრივი ჰაბიტატების ფრაგმენტები.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ნარჩენების განთავსების ობიექტის მდებარეობის ალტერნატივების ანალიზი განხორციელდა 3 ეტაპად: ალტერნატიული ადგილების შერჩევა; მათი წინასწარი შეფასება; შერჩეული ადგილების დეტალური გამოკვლევა, რომლის ფარგლებშიც ჩატარდა ტოპოგრაფიული, გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური მეტეოროლოგიური, ბიომრავალფეროვნების (ფლორა და ფაუნა) კვლევები და განხორციელდა რისკების შეფასება. საწყის ეტაპზე, იდენტიფიცირებული 11 ალტერნატიული არეალიდან (ზუგდიდის, ფოთის, ხობისა და სენაკის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებიდან) გამოიკვეთა ორი კანდიდატი ადგილი: 1. ზუგდიდის არსებული ნაგავსაყრელი და 2. ყოფილი ნაგავსაყრელი სოფელ ურთასთან. მოცემული ორი ლოკაციის უფრო დეტალური კვლევის, ტერიტორიების ვიზუალური შეფასებისა და მოსახლეობამდე დაშორების მანძილის გათვალისწინებით ტექნიკური, გარემოსდაცვითი და სოციალური თვალსაზრისით საუკეთესო ალტერნატივად შეფასდა ზუგდიდის არსებული ნაგავსაყრელი.

ნარჩენების განთავსების ობიექტის ინფრასტრუქტურა დაყოფილია შესასვლელ (საკონტროლო-გამშვებ) და ინფრასტრუქტურულ ზონებად. შესასვლელი ზონის ტერიტორია მოიცავს: ჭიშკარს, დაცვის შენობას, საპლატფორმო სასწორს, საკონტროლო შენობას, საბურავების გაწმენდისთვის განკუთვნილ განყოფილებას (ნარჩენების განთავსების ობიექტის ტერიტორიიდან გამსვლელი სატვირთო ავტომობილებისთვის). ინფრასტრუქტურული ზონა მოიცავს: ადმინისტრაციულ შენობას, პარკირების ზონას, ტექნიკური მომსახურების ნაგებობას, ნარჩენების შემოწმების ადგილს, საკონტეინერო ზონას. ინფრასტრუქტურის ზონაში დამონტაჟებული იქნება სექტიკური ავზი, საწვავის ავზი, გენერატორი (სარეზერვო ბლოკი). ინფრასტრუქტურული ზონა, ასევე მოიცავს საკონტროლო კამერას შეგროვებული გამონაჟონისთვის აუზითა და გამონაჟონის დამუშავების ნაგებობით, აირების საკომპრესორო სადგურს და ჩირაღდნების სისტემას.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ნარჩენების განთავსების ობიექტი დაყოფილი იქნება სამ უჯრედად (თითოეული უჯრედის ექსპლუატაცია 6-7 წელი), შესაბამისად იქნება დაყოფილი მშენებლობის ეტაპებიც. ნარჩენების განთავსების ობიექტის სქემის მიხედვით: დაიხურება ტერიტორიის ჩრდილოეთით მდებარე მონაკვეთი (რომელიც ამჟამად გამოიყენება ნარჩენების განთავსებისთვის), N1 უჯრედი მოეწყობა ნარჩენების ახლანდელი განთავსების ადგილის სამხრეთით, ამავე მიმართულებით მოეწყობა ასევე N2 და N3 უჯრედებიც (თანმიმდევრულად). ნარჩენების განთავსების ობიექტის ფართობი შეადგენს დაახლოებით - **8.5 ჰა**, ნარჩენების განთავსების ზონის მაქსიმალური **სიგრძე - 300 მ**, მაქსიმალური **სიგანე - 390 მ**, შევსებული ნარჩენების მაქსიმალური სიმაღლე იქნება დაახლოებით - **25 მ**. წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით N1 უჯრედის საექსპლუატაციო ხანგრძლივობა მოიცავს 2023 წლიდან 2029 წლამდე პერიოდს (ამ ხნის განმავლობაში ნარჩენების ჯამური რაოდენობა იქნება დაახლოებით - 372,000 ტონა).

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ნარჩენების განთავსების ობიექტზე - ტექნიკური პროექტის თანახმად შესაძლებელია განთავსდეს საერთო მოცულობით დაახლოებით 1000000 მ³ ნარჩენი. ამასთან, აღნიშნულია, რომ რეგიონში გატარებული რეციკლირების ინტენსიური ღონისძიებებით, ნარჩენების განთავსების ობიექტის საექსპლუატაციო ხანგრძლივობა შესაძლოა აღემატებოდეს 20 წელს.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, 2017 წლის თებერვალში ჩატარებულმა გეოლოგიურმა და ჰიდროგეოლოგიურმა კვლევებმა დაადგინა, რომ საპროექტო ტერიტორიის არსებული გეოლოგიური მდგომარეობა არ წარმოადგენს საფრთხეს ნარჩენების განთავსების ობიექტის დაპროექტებისთვის - თუმცა მისი ჭარბტენიან ზონაში მდებარეობის გამო, ნარჩენების განთავსების ობიექტი საჭიროებს მინიმუმ 0.5 მ-ით ამაღლებას. ახალი ნარჩენების განთავსების ობიექტისთვის გრუნტის სტაბილურობის მიზნით გასათვალისწინებელია გრუნტის პირველი 1 მეტრის სიღრმეში არსებული მასალების ჩანაცვლება მკვრივი ქვიანი მასალით და ღორღით. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა და შენახვა გათვალისწინებულია მოქმედი კანონმდებლობის დაცვით. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით ადგილზე გრუნტის წყლები გვხვდება - მიწის ზედაპირიდან 0.7მ-1.6მ ქვემოთ. მიწისქვეშა წყლები დაძიებულ (20მ) სიღრმემდე არ გამოვლენილა.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ნარჩენების განთავსების ობიექტზე დაგეგმილია საიზოლაციო სისტემის მოწყობა. ფსკერის საიზოლაციო შრეების შემადგენლობა: გაუმტარი მინერალური შრე (თიხოვანი მასალა) – 50 სმ სისქე; გეომემბრანა - 2 მმ სისქე; გეოტექსტილი - 1200 გრ/მ² ფართობის ერთეულზე; დრენაჟის შრე - 50 სმ სისქე.

ნარჩენების განთავსების ობიექტზე წარმოქმნილი გამონაჟონის მართვის მიზნით, პროექტით გათვალისწინებულია გამონაჟონის შეგროვების და დამუშავების (გაწმენდის)

სისტემის მოწყობა. გამონაჟონის შეგროვების სისტემა შედგება მაღალი სიმკვრივის პოლიეთილენის პერფორირებული მილებისგან, რომელიც ჩაწყობილი იქნება ნარჩენების განთავსების ობიექტის უჯრედების ფსკერზე. გამონაჟონი იკრიბება ფსკერის საიზოლაციო ფენის თავზე, საიდანაც სადრენაჟო მილებისა და მთავარი მილის საშუალებით თვითდინებით გროვდება გამონაჟონის რეზერვუარში. გამონაჟონის მთავარი მილის ყველაზე დაბალ წერტილში აშენდება კამერა, რომელიც გამოყენებული იქნება სარევიზიო და საკონტროლო სამუშაოების შესასრულებლად. ნარჩენების განთავსების ობიექტზე წარმოქმნილი გამონაჟონის გაწმენდა გათვალისწინებულია უკუოსმოსის მეთოდით - მისი მინიმალური წარმადობა იქნება 170 მ³/დღ. გაწმენდილი წყლის ჩაშვება გათვალისწინებულია ზედაპირული წყლის ობიექტში. გამონაჟონის კონტროლირებადი შეგროვებისა და თვითდინების უზრუნველსაყოფად, გამონაჟონი შეგროვდება ნარჩენების განთავსების ობიექტის შიგნით (ჩრდილო-აღმოსავლეთით) ყველაზე ღრმა წერტილში - გამონაჟონის რეზერვუარში.

ზედაპირული (ატმოსფერული ნალექების) წყლების შეგროვებისა და არინებისთვის პროექტით გათვალისწინებულია სადრენაჟო არხების მოწყობა, რომლებიც ობიექტის გარშემო იქნება განთავსებული. ამგვარად, შესაძლებელი იქნება ახალი რეგიონული ნარჩენების განთავსების ობიექტის მთლიანი ზედაპირის სრული დრენირება. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, შეგროვებული წვიმის წყალი ჩაედინება ზედაპირულ წყლის ობიექტში.

ექსპლუატაციის ეტაპზე ნარჩენების განთავსების ობიექტზე აირების შეგროვების მიზნით გათვალისწინებულია გაზის შეგროვების სისტემის მოწყობა, რომელიც შედგება დინამური აირშემკრები ჭებისა და ჩირაღდნებისგან. აირების შემკრები ჭის საძირკვლის ფუძე და პირველი 2-3 მეტრი აიგება ობიექტის მშენებლობის საწყის ეტაპზევე, ხოლო ექსპლუატაციის დროს, ნარჩენების მატებასთან ერთად, ამაღლება აირშემკრები ჭის სიმაღლეც. შეგროვებული აირი გადამისამართდება ჩირაღდნის სისტემისკენ და დაიწვება. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, პირველი უჯრედის ექსპლუატაციის დროს, ბიოგაზი, საკმარისი რაოდენობის შემთხვევაში გამოყენებული იქნება ელექტროენერჯის გენერირებისთვის. სკოპინგის ანგარიშში არ არის შეფასებული ნაგავსაყრელის და მასთან დაკავშირებული აირების შეგროვების სისტემის ექსპლუატაციით გამოწვეული ზემოქმედება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე 2020 წლის 24 და 25 ივნისს ზემოაღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით საჯარო განხილვები მოეწყო ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის, სოფლებში ცაცხვი და დიდი ნეძი. საჯარო განხილვებს ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ წარმომადგენლები, ქ. ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის მერი და სამეგრელო-ზემო სვანეთის სახელმწიფო რწმუნებულის პირველი მოადგილე, ასევე სოფ. ცაცხვის, სოფ. დიდი ნეძის და სოფ. ცაიშის მოსახლეობა. საჯარო განხილვებზე დამსწრეთა მხრიდან გამოთქმული შენიშვნები/მოსაზრებები ძირითადად ეხებოდა ზუგდიდის მუნიციპალური ნარჩენების განთავსების ობიექტზე არსებული რეალობით გამოწვეულ პრობლემურ საკითხებს (მაგ: სუნი, უსახლკარო ძაღლების სიმრავლე და ა.შ). აღნიშნულთან დაკავშირებით - შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ წარმომადგენლების განმარტებით საპროექტო ობიექტის მშენებლობა და არსებული ნაგავსაყრელის დახურვა უკეთესობისკენ შეცვლის მოცემულ მდგომარეობას, ამასთან აღინიშნა, რომ წარმოდგენილი პროექტი სწორედ არსებული პრობლემების და გამოწვევების რეალური გადაჭრის გზაა. საჯარო

განხილვაზე ყურადღება გამახვილდა ნარჩენების განთავსების ობიექტის მიმდებარედ არსებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების დაბინძურებასთან დაკავშირებით, რაზეც შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ განმარტებით საპროექტო ობიექტის მშენებლობა და არსებული ნაგავსაყრელის დახურვა მნიშვნელოვანი გარემოსდაცვითი ღონისძიებაა, რომელიც არსებული ვითარების გამოსწორებისთვის დაიგეგმა. ამასთან აღინიშნა, რომ ახალი ობიექტის მოწყობის შემდეგ მიმდებარე ტერიტორიის დაბინძურების საფრთხე აღარ იარსებებს, ახალი საპროექტო ობიექტის მოწყობის შემდგომ დაცული იქნება შესაბამისი სტანდარტები და გამოსწორდება სანიტარული პირობები.

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები სამინისტროში არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული კვლევითი სამუშაოების შედეგად, მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად** გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.
4. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - დაგეგმილი საქმიანობის აღწერა;
 - საპროექტო ტერიტორიის საკადასტრო კოდი და ფართობი;

- ნაგავსაყრელის უჯრედების საპროექტო მოცულობები, სექციებისა და უჯრედების მოწყობა-ოპერირებისას მათი გამოყენების სავარაუდო თანმიმდევრობა და ნუმერაცია;
- ნაგავსაყრელის უჯრედების Shp ფაილები, GPS კოორდინატები და თითოეული უჯრედის ფართობი;
- დაგეგმილი სამშენებლო სამუშაოების აღწერა შესაბამისი თანმიმდევრობით;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მართვის საკითხები „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად;
- წარმოქმნილი ექსკავირებული ქანების და სანაყაროების შესახებ ინფორმაცია მათი განთავსების ადილის (GPS კოორდინატები) მითითებით;
- სამშენებლო ბანაკის და სამშენებლო მოედანის შესახებ ინფორმაცია (ფართობი, shp ფაილები);
- ობიექტის გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით, ექსპლიკაციით, არსებული და საპროექტო ინფრასტრუქტურის მითითებით (თითოეული ობიექტის ტექნიკური და ტექნოლოგიური სქემები);
- არსებული და საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
- საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე, მდებარეობის მითითებით;
- საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტამდე;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივები, ტერიტორიის ალტერნატივები, და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივები;
- ნარჩენების განთავსების ტექნოლოგიური სქემის და ციკლის დეტალური აღწერა (თანმიმდევრულად);
- +5° C-ზე მაღალი ტემპერატურის პირობებში, ნაგავსაყრელის უჯრედების ყოველდღიური, ხოლო +5° C-ზე დაბალი ტემპერატურის პირობებში სულ მცირე, 3 დღეში ერთხელ გადაფარვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (მათ შორის გადაფარვის სიხშირე, გამოყენებული მასალა და მისი ეფექტურობა);
- დაზუსტებული ინფორმაცია N1, 2 და 3 უჯრედების მაქსიმალური მოცულობების და პარამეტრების შესახებ, შესაბამისი სქემატური ნახაზების მითითებით;
- უჯრედების მუშა ზედაპირზე მისასვლელი გზების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- მშრალ ამინდებში, უჯრედების მუშა უბანზე ნარჩენების ზედაპირის დასველების/მორწყვის შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო უჯრედების ფსკერის საიზოლაციო სისტემის შესახებ დეტალური ინფორმაცია „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის“ შესაბამისად;
- ნარჩენების განთავსების ობიექტზე წარმოქმნილი გამონაჟონის მართვის საკითხები, მათ შორის: გამონაჟონის შეგროვებისა და დამუშავების (გაწმენდის) პროცესის ტექნოლოგიური სქემის დეტალური აღწერა (შესაბამისი სქემატური ნახაზების მითითებით);
 - გამონაჟონი წყლების რეზერვუარის დეტალური აღწერა (მათ შორის რეზერვუარის პარამეტრები და განთავსების ადგილი GPS კოორდინატები). ამასთან მოცემული უნდა იყოს შესაბამისი დასაბუთება რეზერვუარის

მოცულობა რამდენად უზრუნველყოფს გამონაჟონი წყლების სრულად შეკავებას;

- ნარჩენების განთავსების ობიექტზე წარმოქმნილი გამონაჟონის გამწმენდისთვის შერჩეული ტექნოლოგიის (უკუოსმოსის მეთოდის) და გამწმენდი დანადგარის დეტალური აღწერა (გამწმენდის ტიპი; პარამეტრები; გამწმენდის ეფექტურობა, ფილტრის ტიპი და სხვა მახასიათებლები);
- ობიექტის სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური წყალმომარაგების შესახებ ინფორმაცია;
- სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის საკითხები;
- სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (შესაბამისი სქემატური ნახაზების მითითებით);
- სადრენაჟო სისტემის/ქსელის მოწყობის დეტალური პროექტი, მილების დიამეტრისა და სხვა მონაცემების მითითებითა, შესაბამისი სქემატური ნახაზით - „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად;
- ჩამდინარე წყლების ქიმიური შედგენილობის შესახებ ინფორმაცია;
- ნაგავსაყრელის აირების შეგროვების და მართვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (მათ შორის აირების ელექტროენერგიის გენერირებისთვის შესაძლო გამოყენების შესახებ ინფორმაცია);
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია სახანძრო უსაფრთხოების შესახებ;
- არასახიფათო ნარჩენების არსებული უჯრედის დახურვის სქემა. არსებული ნაგავსაყრელის დახურვისა და შემდგომი მოვლის გეგმა, რომელიც შეთანხმებული უნდა იყოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან;

4.1 ობიექტების განთავსების ტერიტორიაზე ჩატარებული ტოპოგრაფიული, გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის ანგარიში უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- **გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა:**
 - რელიეფი (გეომორფოლოგია);
 - გეოლოგიური აგებულება;
 - სეისმური პირობები;
 - ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
 - საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები.
- **გეოლოგიურ და ჰიდროგეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება:**
 - საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
 - ზემოქმედება გრუნტის წყლებზე.

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- პროექტის ფარგლებში ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე: ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენგეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში; ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი. ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების

პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები; ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გეგმა, რომელშიც მონიტორინგის კანონმდებლობით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან ერთად, გათვალისწინებული იქნება ნაგავსაყრელის საზღვართან ინსტრუმენტული მონიტორინგის საკითხები (მონიტორინგის წერტილებისა და სიხშირის მითითებით);

- საპროექტო ობიექტის ოპერირების ეტაპზე სუნის გავრცელებით გამოწვეული ზემოქმედება, ამასთან, ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სუნის გავრცელების შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- საპროექტო ობიექტზე ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე, ამასთან ნიადაგის დაბინძურების შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ფონური მდგომარეობის შეფასება და კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, ამასთან მიწისქვეშა/გრუნტის წყლების დაბინძურების პრევენციის მიზნით არასახიფათო ნარჩენების ობიექტის გამონაჟონი წყლების ხარისხის მუდმივი კონტროლის შესახებ ინფორმაცია;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლის ობიექტზე, დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების (ზ.დ.ჩ) პროექტი;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ობიექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე. ამასთან, გზშ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს საპროექტო ტერიტორიის ეკოსისტემაზე დამოკიდებული მნიშვნელოვანი სახეობების გამოვლენის მიზნით ფლორისა და ფაუნის დეტალური კვლევა. ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, საჭიროების შემთხვევაში, წარმოდგენილი უნდა იქნეს შემარბილებელი ღონისძიებები და მონიტორინგის გეგმა, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედების დაკვირვების საკითხი;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იქნეს დაზუსტებული ინფორმაცია განხორციელდება თუ არა შემარბილებელი ღონისძიებების ნაგავსაყრელის მოწყობის შემდგომ და შესაბამისად შემცირდება თუ არა უარყოფითი ზემოქმედება ადამიანის ჯანმრთელობასა და წყლის ეკოსისტემების სიჯანსაღეზე;
- ვინაიდან საყოფაცხოვრებო ნარჩენები წარმოადგენს ფრინველთა მომრავლების/მოზიდვის წყაროს, გზშ-ს ანგარიშში დეტალურად უნდა იქნას განხილული ორნითოფაუნაზე პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების სახეები, ასევე, ეფექტური და დასაბუთებული შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის მოწყობა-ექსპლუატაციით გამოწვეული ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ობიექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის შემუშავებული კონკრეტული შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;

- ობიექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის შემუშავებული გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის განხორციელების პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება და განსახორციელებელი ღონისძიებების დეტალური აღწერა, მათ შორის ნაგავსაყრელის მიმდებარე ტერიტორიაზე სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთების დაბინძურების აღკვეთის და მიუსაფარი ძაღლების მომრავლების პრევენციის მიზნით დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია.

6. გზშ-ს ანგარიშში ნაგავსაყრელის მოწყობა-ექსპლუატაციის, დახურვის და შემდგომი მოვლის შესახებ ასახული ინფორმაცია შესაბამისობაში უნდა იყოს საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 11 აგვისტოს №421 დადგენილებით დამტკიცებული „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის“ მოთხოვნებთან, მათ შორის:

- ოპერირების, მონიტორინგის და კონტროლის გეგმა („ვ“ ქვეპუნქტი);
- ნაგავსაყრელის დახურვისა და დახურვის შემდგომი მოვლის გეგმა („ზ“ ქვეპუნქტი);
- ნაგავსაყრელის უჯრედების საპროექტო მოცულობა, სექციებისა და უჯრედების მოწყობისა და ოპერირებისას მათი გამოყენების სავარაუდო თანმიმდევრობა და ნუმერაცია („თ“ ქვეპუნქტი);
- ნარჩენების მიღებისა და შემოწმების პროცედურები („ი“ ქვეპუნქტი);
- ნაგავსაყრელის მოწყობასა და ოპერირებასთან დაკავშირებული საქმიანობების დეტალური აღწერა („კ“ ქვეპუნქტი);
- ნაგავსაყრელზე მისაღები ნარჩენების კოდები და დასახელებები „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად;
- მიღებული და დამუშავებული ნარჩენების შესახებ ინფორმაცია „ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 11 აგვისტოს N422 დადგენილების შესაბამისად;
- ტექნიკური რეგლამენტის 37-ე 38-ე და 39-ე მუხლებით განსაზღვრული კონტროლისა და მონიტორინგის პარამეტრების შესახებ;

7. შენიშვნები:

- სკოპინგის ანგარიშში მოცემული მდინარის სახელწოდება (უტორი) და შესაბამისად ობიექტზე წარმოქმნილი გამონაჟონი წყლის ჩაშვებისათვის გათვალისწინებული ზედაპირული წყლის ობიექტი საჭიროებს დაზუსტებას - ვინაიდან ელექტრონული გადამოწმებით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორიის უშუალო სიახლოვეს გაედინება მდინარე უმჩარა, ხოლო მდინარე უტორის იდენტიფიცირება ვერ ხერხდება;
- მდინარე უმჩარასთან სიახლოვის გათვალისწინებით გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ ტექნიკური

რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე” საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბერის №440 დადგენილებით განსაზღვრული ნორმების დაცვის შესახებ ინფორმაცია;

- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, N1 უჯრედის ტევადობა იქნება 360 000 ტონა. ამასთან აღნიშნულია, რომ საექსპლუატაციო 7 წლის განმავლობაში ნარჩენების ჯამური რაოდენობა იქნება 372 000 ტონა. ზემოაღნიშნულიდან ირკვევა, რომ ნარჩენების ჯამური რაოდენობა გადააჭარბებს N1 უჯრედის ტევადობას. გამომდინარე აქედან გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია ნარჩენების განთავსების უჯრედის დაზუსტებული მოცულობების და განსათავსებელი ნარჩენების მაქსიმალური რაოდენობების შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ნაგავსაყრელის ტერიტორია შეადგენს 15 ჰა-ს, ხოლო საკადასტრო გეგმის მიხედვით - 16.691 ჰა-ს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დაზუსტებას საჭიროებს ნაგავსაყრელისთვის განკუთვნილი ტერიტორიის ფართობის შესახებ ინფორმაცია;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული სადრენაჟო-საკოლექტორო ქსელის შესახებ ინფორმაცია. ამასთან, ვინიდან აღნიშნული ქსელი მდებარეობს არასახიფათო ნარჩენების განთავსების საპროექტო ზონაში, სადაც დაგეგმილია საპროექტო უჯრედების მოწყობა და შესაბამისი სამშენებლო სამუშაოები, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სადრენაჟო-საკოლექტორო ქსელის ოპერატორთნ შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- სკოპინგის ანგარიშში ნარჩენების განთავსების ობიექტის საექსპლუატაციო ხანგრძლივობასთან დაკავშირებით მოცემულია სხვადასხვა სახის ინფორმაცია. აღნიშნულიდან გამომდინარე გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს დაზუსტებული ინფორმაცია ნაგავსაყრელის სასიცოცხლო ციკლის შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშს არ ახლავს დანართი 1-ში მითითებული წერილი (საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს გარემოს ეროვნული სააგენტოდან, რომელიც ზუგდიდის ნაგავსაყრელის ტერიტორიაზე თიხის საბადოებთან არის დაკავშირებული);
- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საჭიროების შემთხვევაში შეიძლება გამოყენებული იქნეს სუნის გამანეიტრალებელი სპრეი - აღნიშნულის გათვალისწინებით გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იქნეს დეტალური ინფორმაცია: სუნის გამანეიტრალებელი სპრეის და მისი შემადგენლობის, ამასთან მისი გამოყენების პრაქტიკის და გამოყენების შედეგად მოსალოდნელი დადებითი და უარყოფითი შედეგების შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშში (99 გვ. 6-5 ცხრილი) ხმაურით და ვიბრაციით გამოწვეულ ზემოქმედებასთან მიმართებაში აღნიშნულია, რომ ნარჩენების ტრანსპორტირების, დახარისხების და დამუშავების დროს გამოყენებული მოწყობილობები, როგორცაა დამტვირთავები, კომპაქტორები, საფქვავეები და ამწეები, შეიძლება წარმოადგენდნენ ხმაურისა და ვიბრაციის მნიშვნელოვან წყაროს - დაზუსტებას საჭიროებს პროექტის ფარგლებში ზემოაღნიშნული დანადგარების გამოყენების შესახებ ინფორმაცია;
- წარმოდგენილი საჯარო რეესტრის ამონაწერის და საკადასტრო გეგმის თანახმად, საპროექტო ტერიტორია წარმოადგენს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთს. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის მიზნობრივი დანიშნულების ცვლილების გარეშე მისი არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენება დაუშვებელია. ამასთან აღსანიშნავია, რომ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის” II დანართის პირველი პუნქტის 1.1 ქვეპუნქტის მიხედვით, 10 ჰექტარი

ან მეტი ფართობის სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენება ექვემდებარება სკოპინგის პროცედურას.

- სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოეს სოფლებამდე/დასახლებამდე სხვადასხვა მანძილები, რაც დაზუსტებას საჭიროებს;
 - სკოპინგის ანგარიშში გამოყენებული ტერმინები საჭიროებს კორექტირებას და „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 11 აგვისტოს №421 დადგენილებასთან შესაბამისობაში მოყვანას. აღნიშნული საკითხი გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზმ-ის ანგარიშში.
- გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ მიერ წარმოდგენილ, „სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელი) მოწყობა-ექსპლუატაციის“ პროექტზე **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიშში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი, შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.